

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. Quarta abhorrendi ratio, eaque quintuplex, quia praeceptum, exhortationem & correptionem interimit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

consequenter omnis omnino suffocaretur vigilantia & labor, siue in omnibus operibus gratiæ ut Faustus & alij nonnulli cum Pelagianis persuasum volunt, siue in sola illa prima credendi voluntate, ut illi Massiliensium quorum sententiam Augustinus ex Prosperi & Hilarij relatione confutat. Longè quippe difficilior intelligitur, quod spiritu ubi & quando vult spirante, gratia hominem ex invito, nolente, & acerbissime repugnante ita volentem facit ut sine illa velle non possit; quam quod hominis iam volentis atque credentis voluntatem roborat, currentem incitat, desiderantem inflammat magis ac magis: illud enim præ se ferre videtur, nescio cuius coactionis & violentiæ speciem, quæ ex diametro repugnat voluntario; hoc verò dyntaxat cooperationem operanti iam voluntati datam, & infirmitatis euiusdam sonat adiutorium: nemo enim proprie adjuvatur nisi qui etiam, ut Augustinus loquitur, aliquid sponte conatur: Vnde contigit, ut propter eandem illam intelligendæ difficultatem in fine Pelagianis sua damnatione percussis posterioris generis adiutorium quod iam volenti atque operanti voluntati, ad cooperandum & adjuvandum datur admiserint, priore illo, quod ipsam voluntatem tribuit penitus repudiato. *Fatemur enim est, inquit Augustinus, Spiritum Sanctum mentes bonas non solum adiuvisse quod & ipsi volunt, sed etiam bonas fecisse, bonam scilicet voluntatem primitus dando quod nolunt.* Et in ultima adversus Iulianum lucubratione: *Si non prævenerit (gratia voluntatem) ut operetur eam, sed primum existenti voluntati cooperatur, (uti dixe-*

rat Iulianus) quomodo verum est Deus in nobis operatur & velle? &c. Ecce facile intelligunt etiam ipsi Pelagiani quomodo gratia voluntatem, id est volitionem iam existentem & operantem cooperando adjuvat; quomodo verò non existentem cooperando faciat, nunquam capere potuerunt. Vnde illa calumniosa Pelagianorum adversus primam illam prævenientem & efficacissimam gratiam phrasæ, quod gratia homini invito & reluctanti suadentem virtutem immutat, quod hominem cogat, & similia quæ in Massilienses una cum illo errore transfusa sunt. De quo latius ea consule qui de Pelagianis diximus. Eadem enim omnino Massiliensium istorum est de prima gratia voluntatem omnem præveniente & operante voluntate. Nam de illa quæ voluntati hominis adjuvando cooperatur, nulla cum ipsis difficultas, juxta Prosperum, Hilarium & Augustinum fuit. Vnde quod omnem omnino gratiam quæ etiam post habitam voluntatem opus bonum operari facit ac tribuit, Faustus & supinde Cassianus sibi non constans videntur carpere, tanquam bonæ operationis merito & laudi hominis libertati que contrarium, non istum Massiliensium errorem de quo tractamus, sed purum putumque Pelagianismum sapit: Quem hac in re Faustum tenuisse & Cassianum vacillasse iam supra meminimus: nonnullaque ex Fausto testimonia tum illo capite tum plura decimo attulimus. Nam omnem gratiæ tractum quem Catholici ex verbis Christi asseriebant, duris nexibus & violento potestatis nutu ille putabat fieri.

Quarta abhorrendi ratio, eaque quintuplex, quia præceptum, exhortationem & correptionem interimit.

CAPVT XII.

SED quarta & omnium invidiosissime jactata divini propositi accusatio est, quod adificationi audientium, hoc est prædicationi, exhortationi, correptioni huiusmodi decretum divini prædestinationis esset adversum, quæ Massiliensibus tam enormis & aperta videbatur absurditas, ut isto veluti clypeo omnium argumentorum tela in se coniecta repellerent. Hinc Hilarius sic relationem suam exorditur. Hæc sunt quæ Massilia vel alijs etiam locis in Gallia ventulantur. *Norum & INVILE ESSE PRÆDICATIONI, quod quidam secundum propositum eligendi dicuntur, ut id nec arripere valeant nec tenere nisi credendis voluntate donata.* Et Prosper: *Nec acquiescunt, prædestinationum electorum numerum nec augeri posse nec minui, ne locum apud infideles ac negligentes cohortantium incrementa non habeant.* Quam verò vel sola ista larva Massiliensibus terribilis esse videretur, ex eisdem Prosperi

verbis collige quibus dicit: *Ed postremo pernicacia tota descendit ut fidem nostram (de illa quam dixerat Dei constitutione quæ humanas prævenit voluntates) adificationi audientium contrariam esse desinant ac sic etiam si vera sit non promovendam: quia & perniciose non recipienda tractantur, ut & nullo periculo, quæ intelligi nequeant reticantur.* Nimirum duas causas exprimit cur doctrina etiam vera de isto electionis proposito suppressenda esset: quod scilicet nec proposita esset intelligi, nec intellecta recipi; nimis enim obscura difficilisque videbatur propositi illius cum exhortatione conciliatio, nimis adversa infirmitatibus hominum ejus prædicatione.

Porro quinque videntur fuisse in illo proposito cum exhortatione & correptione conciliando difficultates. Prima est quod hominibus nihil penitus ad salutem suam vel inchoandam vel promovendam posse diceretur, nisi ei per gratiam ex illo proposito dimanantem daretur

Lib. 2. de peccatis etiam, ut Augustinus loquitur, aliquid sponte conatur: Vnde contigit, ut propter eandem illam intelligendæ difficultatem in fine Pelagianis sua damnatione percussis posterioris generis adiutorium quod iam volenti atque operanti voluntati, ad cooperandum & adjuvandum datur admiserint, priore illo, quod ipsam voluntatem tribuit penitus repudiato.

Lib. 4. de divinis. 6. 7. dicitur enim est, inquit Augustinus, Spiritum Sanctum mentes bonas non solum adiuvisse quod & ipsi volunt, sed etiam bonas fecisse, bonam scilicet voluntatem primitus dando quod nolunt. Et in ultima adversus Iulianum lucubratione: Si non prævenerit (gratia voluntatem) ut operetur eam, sed primum existenti voluntati cooperatur, (uti dixe-

Supra lib. 5. c. 15.

Supra lib. 2. c. 3.

Lib. 1. de gratia & lib. arb. c. 17. & lib. 2. c. 6.

daretur à Deo usque ad ipsam etiam credendi primam voluntatem. Nam illud prædestinationis, electionis, discretionis & liberationis propositum, non alio ex capite ab Augustino asseritur, nisi quod tota generis humani massa in iustissimam damnationem per peccatum originale collapsa vires omnes amiserit relurgendi. Ex quo fit ut nemo ab alio discerni possit: nemo resurgere, nemo liberari, nisi cui Deus per gratiam prorsus gratis bonam credendi, sperandi, diligendique voluntatem inspirare & conservare voluerit. Hinc igitur primæ difficultatis nodus, nam si nihil in homine superesse credimus per quod ad accipiendam prædicationis fidem se posset extendere, nisi ipsa voluntas per Dei propositum live voluntatem detur, cui bono tanta exhortationis instantia? Nodum istum rodunt Massilienses apud Hilariū: Excludi putant, inquit, onem prædicationis vigorem, si nihil quod per EVM EXCITETUR, remansisse dicatur. Et inferius: Asserunt inutilem exhortandi consuetudinem, si nihil in homine remansisse dicatur, quod correptioni valeat excitare. Et rursum accuratius: Ad illam voluntatem pertinuisse dicunt, exhortationis vel comminationis utilitatem, qua & persistendi, & desistendi obtineat liberam potestatem (scilicet ad voluntatem Adami pollutis viribus per quas exhortationibus obediret) non ad hanc cui nolle iustitiam inevitabili necessitate coniunctum est.

Hilar. Ep ad Augusti

Secunda difficultas quæ in cardine præcedentis vertitur, hæc est: Quod absurdum videatur Deum id ab hominibus infirmis per præceptum & exhortationes petere quod ipse daturus est; & hominem propter bonæ voluntatis defectum culpæ, corrumpere, redarguere, quam ipse qui dona sua distribuit singulis prout vult donare non voluit. Multum inculcatur ista difficultas ab Adrumetinis Monachis quorum querelas omnes, ut supra Prospero attestante diximus, Massilienses fecerunt suas. Sed eas quia præcedenti libro re. ensuimus non opus est hic repetere.

Lib. de dono pe. sev. c. 15.

Lib. de Præ. 55. c. 12.

Tertia difficultas est quia hoc ipsum quod bona voluntas homini infideli danda, vel peccatori restituenda prædicatur ex proposito voluntatis Dei, omnem conatum hominis reprimat quo ad eliciendos illos bonæ voluntatis motus anniti posset: quid enim conabitur, inquit, ille qui voluntatem ipsam sibi audit non nisi ex divino proposito largiendam? Hoc illis verbis exprimitur in Epistola Hilarij quæ non extat, sed fragmentum ejus aliquod suis libris Augustinus inseruit: Neminem, inquit, posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus multis: ita se habet de prædestinatione desinita sententia v. l. n. i. t. e. i. u. i. & c. Ceteri vero qui in peccatorum dilectione remorantur, idcirco nondum su. rexistis, quia necdum vos adiutorium gratie miserantur erexit & c. Et ad illa verba alludens alibi de Massiliensibus dicit, quod nisi aliquid sibi assignent, quod propter deum ut retrib. atur eis, ab omni studio pietatis se reprimi putant, quia scilicet qui ab alio sibi dandum audit ipsum studium pietatis, eo ipso videtur

à proprio conatu reprimi, & ab alio totum expectando in segnitatem verti. Nam illam illius querimoniam esse sensim ex alio Augustini loco patet: ubi post illa cetera de prædestinatione verba notat, si similia dicantur de præscientia, tales eritis quales vos Deus esse præserit, fieri posse ut hoc audito nonnulli in torporem severtentemque vertantur. & à labore prætives ad libertatem post concupiscentias suas eant: nec tamen propterea de præscientia Dei falsum putari debere, quod dictum est.

Quarta difficultas oritur ex illa quam supra diximus in eadem voluntate ac voluntatis Dei. Nemo enim audita exhortatione, qua ad credendum & bene vivendum incitatur, videtur posse serio & sedulo ad conandum assurgere: quia utrum Deus sibi ab æt. rno fidem & vitam bonam ad quam impellitur, dare propofuerit, prorsus ignorat. Ita consideratione motos fuisse Massilienses, indicat Augustinus, cum eorum verba, quibus dixerant, quod hæc prædestinationis desinitio audita, nemo possit correptionis stimulis excitari, ita quasi commentan. o explicat; Hæc dicentes nolim hominibus prædicari dona Dei esse ut veniant ad fidem & permaneat in fide, ne plus de speratio quam exhortatio videatur asserri, diu cogitant qui audiunt, incertum esse humana ignorantia cui largiatur Deus, cui non largiatur hæc dona. Ex quarum quatuor difficultatum explicatione perspicue liquet, in hoc scopulo Massilienses præcipue passos esse naufragium quod nullo modo ista duo vel conciliare vel capere poterant, posse nos totis viribus jubere, monere, hortari, blandiri, corripere, increpare, minari, Et illum quem tanto verborum strepitu ad faciendum impellimus, non posse pro suo arbitratu illas operationes proficere, quæ ab illo flagitantur: sed possenda esse à Deo, & ex libero divinæ prædestinationis proposito expectandas & largiendas. Quæ sane apprensus absurditatis & repugnantia species etiam Adrumetinos Monachos torserat, ut ex libro de correptione & gratia declaravimus. Præviderat eam & ad eisdem scribens breviter nervoseque Augustinus exprelerat: Quomodo, inquit, quod dicitur, facit vobis, hoc dicit, dabo vobis? Quare iubet si ipse daturus est? Quare dicit si homo facturus est?

Quinta difficultas quæ inutilem exhortationem facit, est illa divini propositi immutabilitatis quam & supra tetigimus. Quid enim conabitur ille quem exhortamur, cum sciat immutabile esse, quicquid divinitus constitutum est, nec in aliam sortem se suo nisu posse transferri. Hilarius illam his verbis tetigit: Nam si sic prædestinati sunt, inquit, ad utramque partem, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quomodo tanta extrinsecus correptionis instantia? Hinc igitur merito inter ceteras illam proponit Augustino Prospero questionem: Quemadmodum per hanc prædicationem PROPOSITI DEI quo fideles sunt qui præordinati sunt ad vitam æternam, nemo eorum qui COHORTANDI sunt, IMPEDIATUR, nec occasionem negligentia habeat, si sic prædestinatos esse desperet. Ex qua questione per-

Lib. de don. pe. sev. c. 15.

Ibid. c.

Lib. super. r. c. 14.

Lib. de gra. & lib. an. ad Monach. Adrumet. c. 11.

In Epist. ad Augusti.

perspicuum est non esse sic distinctas de gratia & proposito seu prædestinatione difficultates, etsi voluntas & fides per gratiam immediatius quam per propositum fiat. Nam cum gratia sit infallibilis & efficacissimus illius propositi effectus, tota difficultas ex gratiæ operatione fluens, in propositum Dei actionem illam prædestinantis & per gratiam dantis tanquam in originem suam & cardinem retorquetur. Patet & illud gravem admodum fuisse Massiliensibus visam illam de exhortatione difficultatem:

A usque adeo ut cum Augustinus exemplum de Saule ac David adduxisset, quos Deus ad regnum terrenum perduciturus, quorum voluerat voluntates potentissime ad favendum inclinaverat, respondendum iudicavit illa exempla non pertinere ad questionem, qua de exhortatione versatur. Quali tota difficultatis moles in concilianda cum Dei proposito exhortatione versaretur. Vnde creberrime Prosper & maxime Hilarius in suis Epistolis illam difficultatem refricant.

Lib. 1. de
correp. &
grat. c. 14.

Hilar. in
Epist. ad
August.

Quinta ratio, quia extinguit orationem.

CAPVT XIII.

QVINTO averfantur illud Dei prædestinantis propositum, quia videtur omnem orandi necessitatem extinguere, sive enim divinæ voluntatis proposito homines à perditionis massa discreti sint, sive non discreti, pariter nihil opus est oratione. Quidquid enim in electis ut fiat, Dei voluntate prædestinatum est, etiam nemine orante complebitur; quicquid in reprobis prædestinatum est ut non fiat, nullus oratione impetrabitur quia rigor illius propositi flecti nequit. Hæc prima est, ideoque pœne præcipua Faustii Regiensis querimonia. In altera tram, inquit, pariem subsidia orationis excludunt. Quid enim ultra speret, quem iam gratia summi fecit? In quo è contrario non desperet, quem præfinito violenta damnavit? Ut verò ad versus illam ex originis damnata massa discretionem

A quam libero suæ voluntatis decreto Deus facit, se disputare declaret, sensum suum hanc multo post his verbis luculentius prodit: Qui unum ex origine perditum, alterum in prædestinatione affirmat electum, vide quo improba persuasione declinet. Quid enim aliud dicit nisi quod ad utroque orationis neuter indigeat. Nam iam præordinatis ad vitam necessaria non erit; deputatis ad mortem prodesse non poterit. In isto supervacua, in illo infirma indicabitur. Beneficia supplicationis qui in acquiritione prædestinationis est, non requirit: qui vero in perditionis parte, non recipit. Quod si curam impendendam æstimat orationi, indubitanter in ea illa qua imminent posse mutari. Hæc ille. Quibus ultimis verbis clarius indicat illa potissimum divini propositi immutabilitate supplicandi & orandi subsidia suffocari.

Ibid.

August. lib. 1.
de grat. &
lib. arb. c. 4.

Sexta & septima ratio, quia introducuntur duæ partes humani generis, duæ naturæ, duæ massæ cum Manichæis.

CAPVT XIV.

CVM verò verbis citatis perditionis partem nominat, sextam abhorrendi propositi causam insinuat, quæ apertius à Massiliensibus tangitur. Molestissime siquidem ferunt, illo prædestinationis decreto totum genus humanum in duas partes dividi, quarum una vitæ, morti altera destinata sit, tantumque chaos inter illas firmatum, ut neque in hac neque in altera vita, una ad alteram transire non possit. Hinc in Epistola Hilarij dicunt: Nam si sic prædestinati sunt ad VTRAMQUE PARTEM, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quo pertinet tanta extrinsecus correctionis instantia? Cui ut illis videbatur absurditati cum remedium adhibuissent discretionem unius ab alio, totamque divinorum decretorum diversitatem ab humani arbitrij motibus suspendendo, commentis istius magni quali tractum inferentes; atque ita, in-

A quiunt, non opus esse partes constitui, quibus nec adiacendum sit aliquid nec detrahendum. De iisdem partibus & Faustus clarè loquitur, ubi superfluum ex illo capite esse orationem inculcare fatagit: Sed quid orare, inquit, homini prædedit in una HARVM PARTIVM constituto? Nam c. si ad quam partem fuerit deputatus ignorat, utramque tamen definitam esse & immutabilem non ignorat.

Lib. 1. c. 4.

Affinis isti querelæ est & alia, quæ septima esse potest; quod sub illo divini propositi sive prædestinationis pallio cum Manichæis duas naturæ, duæque massæ fingerentur, quarum una sit bona, utpote quæ nullo arbitrij motu salute excidere potest. altera mala, quia nullo studio possit à perditione liberari. Hoc est. uno verbo, quod unaquæque suæ qualitatis tenax sit, ut aliud quam facta est, esse non possit: de qua querela Prosper ad Rufinum scribit: Adiacent etiam (accusatores Augustini) duas illum humani

In Epist. ad
Ruff.

T

Hilar. in
Epist. ad
August.

Ibid.